

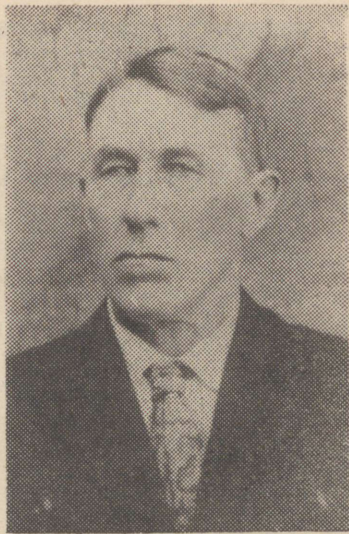

Kiltsi punakaardi tegevusest

Et olukord sel ajal oli üsna ärev, lasksin meestel nad vahi alla võtta, sest naisel oli kaasas revolver. Ulekuulamisel ilmnas, et naine oli umbkeelne sakslane, salakuulaja, kes oli püüdnud vastu minna Tartu poolt tulevatele saksa okupantidele. Punakaartlased kuulasid teda poole ööni, aga et neil muud tõlki ei olnud kui pastor ise, siis ei läinud neil korda saada õiget ettekujutust selle naise tegevusest, kuna pastor tõlkis tema sõnu oma äranägemise järgi, nii vähemalt arvasid punakaartlased. Hiljem selgus, et kohalikud kontrrevolutsioonilised jõud eesotsas kihelkonna kooliõpetaja Märt Meose, hallparunite Blumfeldi, Elkeni ja

(Algus «Kommunisti Koidus» nr. 87 (955)). teistega olid pidanud Blumfeldi talus juba hulk aega enne sakslaste tulekut suurema salakoosoleku. Nad olid seadnud kokku sakslaste kohalekutsutamise palvekirja ja olid teinud otsuseks luua oma relvastatud salgad, kes pidid võimu kohapeal veel enne sakslaste päralejõudmist üle võtma ning avaldama koguni mingi «iseisvuse manifesti». Kuid punakaardi tegevus ajas kohalikud kodanlased niivõrd paanikasse, et nad seda otsust ei julgenud teostada. Avalikult astusid nad välja alles siis, kui sakslased olid juba kohal, mispärast kavatsesid «manifesti» järgi ainult kavatsuseks. Küll tuli meil aga valvel olla, sest mida lähemale jõudsid saksa okupandid, seda aktiivsemalt hakkasid pead tõstma kontrrevolutsioonilised elemendid. Kui me ühel päeval telefoni teel nõu küsisime Rakvere nõukogult, oli side viimasega katkenud. See oli

Koidus» nr. 87 (955)). meile kurjakuulutavaks endeks, et Rakveres on juba nõukogude võim maha surutud sakslaste ja kodanlike natsionalistide poolt. Et meile mingeid teateid kõrgemalt poolt ei tulnud, otsustasime

Peeter Vettik — Vao valla nõukogu esimees 1917. ja 1918. aastal.

õhtul kokkukutsutud punakaartlaste koosolekul viimase võimaluseni vastu pidada.

23. ja 24. veebruaril saatsime Kiltsi piimavabriku, Vao ja Kaarma mõisa töolistest-punakaartlastest vahipostid raudteele ja tähtsamatele teharudele.

Tartust ja Tallinnast oli Väike-Maarja sel ajal juba ära lõigatud ja meil puudusid teated selle kohta, kuidas arenesid sündmused mujal.

Ent 25. veebruaril saime siiski kellegi käest teada, et Tartu poolt on oodata sakslaste ja valgekaartlaste pealetungimist. Kuid me ei teadnud, missugusel kujul see pealetung pidi sündima: kas sõidavad saksa sõjaväed kohale rongiga, tulevad jalgsi või hobustega.

Igaks juhuks otsustasime siiski ära lõhkuda raudteeliini Kiltsi ja Rakke jaamade vahel. Selle ülesande täitmiseks koondasime Kiltsi piimavabrikust, Kiltsi, Kaarma ja Vao mõisates elavad punakaartlased 25. veebruari õhtuks Kiltsi jaama.

Jaamas peeti väike koos-

olek ning arutati läbi konkreetne tegevuskava. Et valgekaartlased olid Tartu ja Kiltsi vahelise telefoniliini katki lõiganud, siis ei saanud me kut-dagi teateid, kui ruttu sakslased lähenevad. Meie arvates pidi selleks veel mitu päeva ära kuluma, sest arvasime, et ka mujal hakatakse sakslastele vastu, lõhutakse raudteid ja tehakse tõkkeid teedele, et nende edasitungi peatada.

Sellepärast otsustasime al-gul ainult väikese raudteesilla, mis läks üle oja Kiltsi jaama lähedal, ära lõhkuda ja järgmiseks päevaks suuremaid punakaartlastehulki raudteele koondada ning mõisatöölisi ja maatamehi üles kutsuda relvastatud väljaastumiseks. Sel teel kavatseti ka veel vähemalt 200—300 meest sõjariistu panna. Sõjariistu pidime saama vene sõjaväeosadelt, kes Kiltsi, Kaarma ja Vao mõisate ümbruses asusid. Kaarma mõisast, kus asus suurtükirood, otsustasime suurtükid raudtee äärde vedada ja neid vastavatesse punktidesse üles seada.

(Järgneb)